

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

Četrtek, 6. september 2007 / 90 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček in radirko.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca in dva konceptna lista.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Rešitev nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.

Odgovore zapisujte razločno, v prostor, ki je za to namenjen. Uporabljajte lahko nalivno pero ali kemični svinčnik. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. **Osutek, ki ga lahko napišete na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upošteva.**

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Preberite odlomek iz dramskega besedila (A):

Zgodnje jutro. Iz palače stopita Antigona in Ismena.

ANTIGONA:

Ismena, draga sestra, rodna kri,
povej: katero zlo – Ojdipov delež –
nama, še živima, je Zevs prihranil?
Saj ni je bolečine ne prekletstva,
sramote, ne ponižanja, ki ne bi
ga medve še okusile v nesreči!
Kaj pravijo, da pravkar je poveljnik
meščanom vsem izdal spet nov razglas?
Že veš?... Si slišala? ... Ne slutiš zla,
ki snuje ga sovražnik zoper naše?

ISMENA:

Do mene ni prišel o svojcih glas,
Antigona, ne bridek ne vesel,
odkar medve dva brata sva izgubili,
en dan ju vzel je, žrtvi dvojnih rok!
Nocoj zbežala je argejska vojska.
Odtlej ne vem ničesar, kar bi me
osrečilo ali še bolj potrlo.

ANTIGONA:

Sem si kar mislila. Zato sem te
privedla sem, da ti povem na samem.

ISMENA:

Kaj pa? Teman oblak ti dušo bega.

ANTIGONA:

Mar Kreon ni le enemu od bratov
izkazal čast, a drugega osramotil?
Eteokla je, pravijo, po šegi
zagrebsti dal, kot mrtvim gre, da uživa
časti v kraljestvu senc. Za Polinejka,
ki pal je bridke smrti, pa izdal je
meščanom vsem razglas, da ga nihče
ne sme zagrebsti ne objokovati.
Neobjokano, nepokopano truplo
leži naj plen ujed, ki nanj preže!
Takšen razglas izdal je dobri Kreon
tebi in meni – tudi meni, pravim.
Sam pride sem baje, da vsem zabiča,
ki tega še ne vejo. To ni šala:
če kdo prekršil bi ukaz, ga čaka
javno kamenjanje. Zdaj se izkaže,
ali krvi si plemenite vredna
ali pa žlahtnih staršev hči nevredna!

1. Vnesite v desni stolpec podatke za besedilo, iz katerega je vzet odlomek A:

Avtor	
Naslov besedila	
Leto gledališke uprizoritve	
Dramski žanr	
Nosilca ključnih situacij	
Zunanja zgradba	
Verzi	

7 točk

2. Katero dramaturško funkcijo ima navedena situacija (a), kdo sta govoreča dramska lika (b) in katero lastnost že v prvih replikah pokaže Antigona (c)?

a) _____

b) _____

c) _____

3 točke

3. Na kratko obrazložite smisel Antigoninega delovanja.

4 točke

4. Primerjajte odnos obeh Antigon do ljubezni:

Sofoklejeva Antigona _____

Smoletova Antigona _____

4 točke

5. Je v obeh Antigonah odločujoč in celo usoden konflikt med legalnim in legitimnim?
Obkrožite ustrezní odgovor in ga utemeljite.

DA NE

3 točke

Preberite odlomek iz dramskega besedila (B):

Na horizontu ugaša odsev požarov in zamira bojni hrup. Noč pred Kreonovim dvorom razsvetle plamenice tebanskih starcev. Ismena, paž, Teiresias, stražnik nastopijo iz dvora.

ISMENA:

Je novica točna in zanesljiva?

STRAŽNIK:

Točna in zanesljiva.

Sedmero vrat je prostih, princesa, mir je razglašen.

ZBOR:

Ta naša krogla, ta naš globus, ta naša drobna žoga, ki jo nevidni srednji napadalec je nezmotljivo zagnal v mrežo drugih zvezd, ozvezdij, sonc – odmev spet daje in tišino hrani, nedra spet odpira za šum cvetlic, dreves in za preprih oblakov nad osivelimi glavami starcev. Minilo je!

Minilo je! Utihnilo!

Ne toči dež na trupla padlih več dvojne mere svojih solz, neutešljivi ptič spet upa si v samotno sled in deklica ob vodi si smehljuje spet voli nove zvoke za svojo staro vižo: na poljube misli.

Še mi tebanski starci, čeprav do tal upognjenih teles, zlomljenih kosti in s srci, ki teptala so jih vsa stoletja,

še mi, ki nas le silna teža ponavljanja je ohranila za žive priče slehernega časa, spet glave dvigamo.

Razglašamo: Mir! Mir!

STRAŽNIK:

Kreon je novi kralj!

ISMENA:

Naj bo. Naj kralj bo, kdor že hoče, le da je slednjič napočil mir in me v snu ne bo več trapil ta blazni vrvež bojnih trum.

TEIRESIAS:

Zmeraj lepa in zmeraj bistrumna, a – vidim – tudi malo bojzljiva.

Nič kaj primerno čustvo za čas, ko vse, kar gre in leze, glasno rožlja s pogumom.

ISMENA:

Iz vaših ust očitek? Sedeli ste doma kot jaz.

Četudi, ni me sram. Grožnja, naj bo taka ali drugačna, sežge mi krila. Ismena je Ismena, kjer sta mir in varnost, tam se razcveti.

Kako da se ne vrnejo?

TEIRESIAS:

Brez pameti so vojne, brez kanca logike; to pa je logično in trdno v njih, da v zadnjem hipu se nikdar nič ne pripeti. Kdor zgubil je, je zgubil, kdor dobil, dobil. Zato kar brez strahu!

Ker si želiš miru, brez dvoma si dobila.

ISMENA:

Bogovom hvala, če je tako.

6. Kako se v navedenih uvodnih replikah Smoletove Antigone predstavijo govoreči dramski liki?

Ismena: _____

Stražnik: _____

Zbor: _____

Teiresias: _____

4 točke

7. Izpišite tisto repliko iz odlomka B, ki ima po vaši presoji največjo težo in je za vas najbolj zanimiva (a), in svoj izbor utemeljite (b).

a) Replika: " _____ "

b) Utemeljitev: _____

3 točke

8. Primerjajte odlomka A in B iz obeh uvodnih dramskih situacij in zapišite svoje ugotovitve/razumevanje:

4 točke

9. Govor več dramskih likov se imenuje:

1 točka

10. V katerem teoretičnem delu so slovenski učenci lahko prvič prebrali, da se takšen govor imenuje "višegovor"? Obkrožite ustrezni odgovor in mu pripišite avtorja:

a) Priročna knjiga za glediške diletante – _____

b) Cvet slovenske poezije – _____

c) Dramatsko pesništvo – _____

2 točki

Preberite odlomek iz dramskega besedila (C):

ZBOR (*odlomki*):

Mnogo je nedoumljivih skrivnosti,
in vendar – ni globlje skrivnosti kot človek /.../.
Govor je iznašel in misel,
begotno kot veter, in smisel
za red in zakone v državi,
in toplo zavetje
pred mrazom neznosnim,
pred ploho nevšečno dežja.
Vedno izhod si poišče,
nikdar ne zaide v zadrego,

le sredstva, da smrti bi utekel,
ne najde /.../.
Bolj kot bi mislil,
je bister in spreten v rokah;
a spretnosti svoje obrača
zdaj v dobro, zdaj v zlo.
Kadar spoštuje domače zakone
in svete pravice bogov,
je mestu ponos in branik.
A mesta izmeček, če v svoji se trmi
z nesrečo pajdaši! /.../.

11. Odlomki so iz prve stajanke, ki jo je ob poplesovanju pel zbor, kolektivni dramski lik. Kaj veste o njegovi starogrški podobi in funkciji?

3 točke

12. O kakšnem človeku poje zbor, kaj mu svetuje?

4 točke

Preberite odlomek iz dramskega besedila (Č):

GLASNIK (*odlomek*):

Storili smo, kot nam je naš gospod
v obupu velel. V mračnem dnu votline
smo njo uzrli: zanka iz tankih niti
ji je zadrnila dekliški vrat;
a on jo krčevito je objemal,
objokoval ljubezen izgubljeno,
mrtvaško svatbo in zločin očetov.
Ko Kreon ga uzre, se s strašnim krikom
požene v grob in mu v solzah zakliče:
"Nesrečnež, kaj si storil? Kaj ti je?
Kaj ti je zmedlo pamet, moj otrok?
Kleče te prosim, pojdi ven iz groba!"

A sin premeri z divjim ga pogledom,
v obraz mu pljune, brez besed izdere
dvorezni meč, za las zgreši očeta,
le-ta se umakne, bedni sin pa uperi
vase svoj srd in prsi si prebode.
Še z zadnjimi močmi usahlo roko
izproži k njej, tesno se k njej prižame,
zamolklo hrope in s krvavim curkom
Antigoni obarva bled obraz.
Zdaj tam leži in mrtev mrtvo objema,
poročno noč obhaja v mraku groba
in priča vsem ljudem, da je nespamet
najhujše zlo, ki doleti človeka.

13. Kaj je v bistvu glasnikov monolog?

1 točka

14. Takšen monolog je dramaturško sredstvo za (obkrožite ustrezní odgovor):

- A lirizacijo
- B dramtizacijo
- C epizacijo (dramskega besedila)?

1 točka

15. Antigona doživlja poročno noč v smrti. Se spomnite še kakega "dramskega" para mladih, ki jima je bila ljubezen v življenju onemogočena?

1 točka

16. Katera je po Aristotelu najpomembnejša funkcija tragedije (a)? V katerem svojem delu jo je pojasnil (b)?

a) _____

b) _____

2 točki

17. Navedite tri najpomembnejše dele grškega gledališča:

3 točke

18. Navedite tri razlike med starogrško in moderno gledališko uprizoritvijo.

3 točke

19. Posameznemu primeru pripišite ustrezno vrsto figure; poiščite jo med navedenimi figurami:

anominacija, antiteza oziroma nasprotje, anahronizem, metafora, ponovitev, sinestezija

srednji napadalec _____

votli smeh _____

svetli let _____

posveti z lučjo jasnosti v to črno zmedo _____

minilo je, minilo _____

misli misli _____

3 točke

20. Je dramsko besedilo namenjeno predvsem branju? Obkrožite ustrezen odgovor in ga utemeljite.

DA NE

3 točke

21. Kako dramatik nagovarja bralca (dve navedbi)?

2 točki

22. Navedite dva začetna koraka spreminjanja izvirnega dramskega besedila v uprizorjeno besedilo.

2 točki

23. Navedite dve specifikki gledališke umetnine.

2 točki

24. Navedite dve razliki med dramskim in gledališkim likom.

2 točki

25. Predstavite svojo zamisel scenografije za gledališko uprizoritev sklepne situacije Smoletove Antigone. Zamisel lahko opišete ali skicirate.

Likovna predstavitev:

Ali opis: _____

1 točka.

26. Kako naj bi gledalec razumel zaodrje? Tako, da:

a) v njem igralci _____

b) v njem poteka _____

2 točki

PRAZNA STRAN